

မိတ်ဖက်နဲ့လီဆူ ဒီမီခီကီဝဲးအပတီတဖှ် (CommonCoreState Standards)

လံာ်ကီလီဝါဒီးလံာ်တဖှ်

ဖဲ ၂၀၁၀ နံာ်အပူ၊ နယူယီာ်ကီဝဲးကမံးတံာ်မိတ်ဖက် လာရံကွဲးအဂီၢ် ဟံာ်န့ၢ်ဒီမီခီကီဝဲးအပတီ (CCSS) ဒ်သီးကမလီတီလာ ကွဲးဖိလံာ်လီတီထီကွဲးတဖှ်ကဖျိာ်စိအဂီၢ်န့ၢ်လီ။ လံာ်တဖှ်န့ၢ်လီအံၤဘဉ်တံာ်ဘျီအီၤသ့သ့ဘဉ်ဘဉ်လၢကမၤစၢၤန့ၢ် လၢနက န့ၢ်ပာ်နဲ တံာ်အပတီတဖှ်လၢကမၤစၢၤန့ၢ်ဖိ၊ တံာ်ဆိတလဲလၢနကထံာ်တဖှ်၊ ဒီးဒ်သီးန့ၢ်ဖိကဖျိာ်စိလၢတီပူၤအဂီၢ်န့ၢ်မၤစၢၤနဲအီၤ သ့လၢဟံာ်န့ၢ်လဲာ်န့ၢ်အဂီၢ်န့ၢ်လီ။

ဘဉ်မနုၤအယီၤ ဒီမီခီကီဝဲးအပတီတဖှ်အံၤအရူဒိာ်လဲာ်

ဒီမီခီကီဝဲးအပတီအံၤအရူဒိာ်လဲာ်လၢကမၤစၢၤန့ၢ်ဖိသ့ၣ်လဲာ်အဂီၢ်-မတၤစၢၤမတၤစၢၤ-မလိဘဉ်တံာ်သ့တံာ်ဘဉ်တခါ ယီၤန့ၢ်လီ။ တုာ်ထီာ်တံာ်မုာ်လၢကွဲးဖိလၢနဖိကဘဉ်သ့ၣ်ညါအဂီၢ်ဒီးမၤဝဲသ့လၢတံာ်မလိအရူဒိာ်-တံာ်ဖးလံာ်,တံာ်ကွဲးလံာ်,တံာ်က တံာ်ဒီးတံာ်ကန့ၢ်,ကျိာ်ဒီးတံာ်ဒီးတဖှ်န့ၢ်လီ။ နမ့ၢ်သ့ၣ်ညါဆိနဲတံာ်မုာ်လၢကွဲးဖိတဖှ်အံၤတခါ နမၤသကိးတံာ်ဒီးသရၣ်မုာ်လၢက မၤစၢၤန့ၢ်ဖိလၢကကတီၤအသးအဂီၢ်န့ၢ်သ့လီ။

လံာ်ကီလီဝါ

ဒီမီခီကီဝဲးအပတီအသိအံၤဒုးအိာ်ထီာ်တံာ်ဆိတလဲဆဲးခါလၢတံာ်အပတီလၢဘဉ်တံာ်သ့အံၤန့ၢ်လီ။ တံာ်ဆိတလဲတ ဖှ်အံၤကိာ်ဝဲဒ်လၢ တံာ်လဲလိာ် (shifts)န့ၢ်လီ။ လံာ်တီပူၤလၢအဖိလံာ်တဖှ်အံၤဒုးန့ၢ်ပျါဝဲတံာ်လဲလိာ်တဖှ်, တံာ်လၢနက ထံာ်လၢနဖိအထၢာ်ပူၤဒီးနကဘဉ်မၤစၢၤအီၤသ့လဲာ်န့ၢ်လီ။ လံာ်လၢနဖိဘဉ်မၤဝဲတဖှ်မုာ်တဒုးန့ၢ်ပျါထီာ်သးဒ်သီးဒီးလၢတံာ် လဲလိာ်အပူၤဘဉ်တခါ တဲသကိးတံာ်ဒီးန့ၢ်ဖိသရၣ်န့ၢ်တက့ၢ်။

တံာ်လဲလိာ်အံၤမုာ်တံာ်မနုၤလဲာ်	လၢနဖိထၢာ်ပူၤနဘဉ်ကွဲးလဲာ်မနုၤလဲာ်	နမၤစၢၤသ့လဲာ်
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကဖးအါထီာ်တံာ်ဂီၢ်နီၢ် အတံာ်ကွဲးလၢအတီၤအပတီ တခါစုးစုး 	<ul style="list-style-type: none"> ကွဲးလဲာ်လံာ်လၢဘဉ်ဖးဝဲတဖှ်မုာ်တံာ်ကွဲးနီၢ်နီၢ်, ဒ် မုာ်ဝဲ တံာ်ကွဲးဘဉ်ဖးပုၤတၤစၢၤသးသမူအရူၢ်ကျိၤ, တံာ်ကွဲး ဖုာ်တဖှ်ဒီးတံာ်စံာ်စိတဲစိပူၤတဖှ်တက့ၢ်။ 	<ul style="list-style-type: none"> ဖးယုၤနဖိတံာ်ကွဲးနီၢ်နီၢ်လံာ်တဖှ်, ယုၤကျဲးသီးနဖိဖး လံာ်ကမုာ်အဂီၢ်တက့ၢ်။
<ul style="list-style-type: none"> လၢတံာ်ဖးတံာ်ဂီၢ်နီၢ်အတံာ်ကွဲး တဖှ်အံၤအယီၤ, နဖိကမလိအါ ထီာ်ဘဉ်ဖးဟီၢ်ခိာ်ချၢအရူၢ် အကျိၤန့ၢ်လီ။ 	<ul style="list-style-type: none"> ကွဲးလဲာ်လံာ်လၢနဖိဘဉ်ဟဲကွဲးဖိမုာ်ဝဲလံာ်တံာ်ကွဲးနီၢ်နီၢ်တဖှ် လၢဘဉ်ဖးဟီၢ်ခိာ်ချၢအရူၢ်ဝဲ တတီၤကွဲးဖိဒီးကတီၤကွဲးဖိတဖှ် ကြၢာ်ဖးဝဲ Clyde Robert Bulla's <i>A Tree is a Plant</i>. လံာ်တဖှ်အံၤကမၤစၢၤကွဲးဖိလၢတံာ်ဖးလံာ်ဒီးကမလိဝဲဒ်အုာ်အဂီၢ် န့ၢ်လီ။ 	<ul style="list-style-type: none"> သ့ၣ်ညါနဲတံာ်ကွဲးနီၢ်နီၢ်လံာ်တဖှ် မုာ်ဝဲလံာ်လၢနဖိဖးဘဉ်စၢၤစၢၤ ဒီးမလိတီလာလံာ်တဖှ်အံၤ အိာ်ဟံးသးလၢနဖိကသ့အဂီၢ်န့ၢ် တက့ၢ်။
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကဖးလိအါဝဲလံာ်သ့ၣ်ပျါ လၢအကီတဖှ်လီတံာ်လီဆဲး ဒ်သီးကသ့ၣ်ညါဝဲအခိပညီဒီးကနာ် ပာ်ဝဲတံာ်ကွဲးအကတံာ်အဂီၢ်န့ၢ်လီ။ 	<ul style="list-style-type: none"> နဖိကအိာ်ဒီးတံာ်ဖးလံာ်ကွဲးလံာ်တဖှ်လၢကဘဉ်ကွဲးတဲကွဲးမုာ် စၢၤကွဲးဖုာ်လီၤကွဲးမုာ်စၢၤန့ၢ်လီ။ အဒိပုၤခံတီၤသၢတီၤကဘဉ် ဖးသိာ်ဝဲပူၤ Faith D'Aluisio's non-fiction book titled <i>What the World Eats</i> ဒီးမၤကွဲးတဲပုးကွဲးန့ၢ်လီ။ 	<ul style="list-style-type: none"> ဒုးဖးနဖိလံာ်လၢကီထီာ်တဖှ်တဖှ် တက့ၢ်။ ကနာ်ပာ်အဂီၢ်မုာ်ကီတလၢ တခါ မၤကွဲးဖးလီတံာ်ကွဲးတက့ၢ်။
<ul style="list-style-type: none"> ဘဉ်ဖးတံာ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲာ် ဒီးတံာ်ကွဲးတဲကွဲးပူၤတခါ, နဖိကသ့ဝဲ တံာ်အုာ်သးလၢဖးဝဲပူၤဒီးကကွဲး တဲကွဲးဝဲသ့သ့ဘဉ်ဘဉ်အဂီၢ်န့ၢ်လီ။ 	<ul style="list-style-type: none"> ယုၤနဲတံာ်ကွဲးလံာ်လၢနဖိဘဉ်ဆဲးတံာ်ဂီၢ်ဒ်အမုာ်တံာ်အုာ်သးအဂီၢ်တ က့ၢ်။ တံာ်အုာ်သးအခိပညီမုာ်ဝဲတံာ်အဒိလၢလံာ်လၢနဖိကသ့ဝဲက စံးဆဲးအတကွဲးတဖှ်။ အဝဲအံၤလီၤဆဲးဒီးတံာ်သံကွဲးလၢမၤဟ် ဝဲလၢညါတဖှ်န့ၢ်လီ။ 	<ul style="list-style-type: none"> မၤနဖိဟ့ၣ်တံာ်အုာ်သးကိးဘျီဒီး ဝဲနဲတဲသကိးတံာ်ဘဉ်ဖးလံာ်လၢအ ဖးဝဲထီာ်တက့ၢ်။
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကွဲးကွဲးတံာ်လၢအဖးဘဉ်ဝဲ တဖှ်သ့ 	<ul style="list-style-type: none"> ကွဲးလဲာ်တံာ်ကွဲးလံာ်တဖှ်လၢနဖိကဘဉ်ကွဲးကဘဉ်သ့ဝဲတံာ် အုာ်သးတဖှ်အံၤ။ လၢ ၄ တီၤ ၅ တီၤအဂီၢ် ကဘဉ်ဖး,ကွဲးဝဲ <i>The Kid's Guide to Money</i>, a non-fictional book by Steve Ottinoski. 	<ul style="list-style-type: none"> ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီာ်နဖိလၢကကွဲး လံာ်ကွဲးလံာ်လၢဟံာ်န့ၢ်တက့ၢ်။ ကွဲး လံာ်တပူၤလီၤဒီးသ့ဘဉ်တံာ်ဂီၢ်တံာ်ကျိၤ လီၤတံာ်လီၤဆဲးတဖှ်တက့ၢ်။
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကသ့ၣ်ညါအါထီာ်တံာ်မလိ လံာ်သ့ၣ်ပျါတဖှ် 	<ul style="list-style-type: none"> ကွဲးလဲာ် လံာ်တံာ်ဖိတံာ်မလၢနဖိကသ့ၣ်ညါအါထီာ်လံာ်သ့ၣ်ပျါ အခိပညီ ဒီးသိာ်လိအီၤလၢကျိာ်န့ၢ်မုာ်တံာ်တခါအိာ်ဒီးတံာ်စိတံာ် ကမိၤတက့ၢ်။ " 	<ul style="list-style-type: none"> ဖးယုၤန့ၢ်လံာ်လၢနဖိဆဲးတဖှ်ဂီၢ်မုာ်စၢၤ နဖိလၢထီာ်ကတီၤကွဲးဖိအိာ်တက့ၢ်

လံာ်တၢ်ဒုး

လၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိတၢ်မၤလိၤစီၤခိၣ်ခိၣ်ကိၣ်စးအပတီၢ်အသိအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဆိတလဲဆံဆဲၣ်ခါလၢတၢ်အပတီၢ်လၢဘၣ်တၢ်သူအိၣ်ခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိတလဲတဖၣ်အံၤကိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်လဲလိာ် (shifts)န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပျီလၢအဖိလၢတဖၣ်အံၤဒုးန့ၣ်ပျီဝဲတၢ်လဲလိာ်တဖၣ်, တၢ်လၢနကထံၣ်လၢနဖိအထၢၣ်ပူၤဒီးနကဘၣ်မၤစၢၤအိၣ်သ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်လၢနဖိဘၣ်မၤဝံၤတဖၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဒုးန့ၣ်ပျီထီၣ်သးဒီးသိးဒီးလၢတၢ်လဲလိာ်အပူၤဘၣ်တခါ တဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိသရၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်လဲလိာ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.	လၢနဖိထၢၣ်ပူၤနဘၣ်ကွၢ်ယုမနုၤလဲၣ်.	နမၤစၢၤသ့ၣ်လဲၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကမၤလိအါထီၣ်လၢတၢ်စ့ၢ်မိၢ်ပုၤလၢအစ့ၢ်ကိးလၢကနၢ်ပၢ်လီၤတံၢ်ဝဲအစီၢ်. (စ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ဒိၣ်) 	<ul style="list-style-type: none"> ကွၢ်ယုကွီတၢ်မၤလၢကွီဖိကဘၣ်ပၢ်ပျီထီၣ်ဖဲအဒုးတၢ်ဒုးအခါဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအဆၢၣ်လဲၣ်ဒီးလဲၣ်အစီၢ်န့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> သ့ၣ်ညါနဲတၢ်ဒုးတၢ်တယၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးအတီၢ်ပတီၢ်အသိးဒီးဟံၣ်န့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢမၤသကိးတၢ်ဒီးနဖိလၢဘၣ်ပးတၢ်တယၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်အံၤတက့ၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> တနံၣ်ဝံၤတနံၣ် နဖိန့ၣ်ကမၤလိအါထီၣ်တၢ်ကွၢ်ကွၢ်, စးထီၣ်ဒီးခိၣ်ပယၢ်လၢအစၢ်အကျါန့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ကွၢ်ယုလံာ်တၢ်မၤလၢတုထီၣ်လိာ်သးတဆိဘၣ်တဆိ. အဒိ, ကွီဖိကမၤလိဝဲတၢ်ပၢ်ဖိၣ်. တၢ်ထုးကွဲး,တၢ်စီၢ်အါတၢ်နီၤဖၢဆိဝံၤစး ကမၤလိက့ၤဝဲနီၢ်စီၢ်အပူၤဒီးလၢခံမၤဝဲမ့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်နီၢ်စီၢ်မး ကမၤလိက့ၤဝဲ အဲ(လိ)ကွီၣ်ပျီန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ထံၣ်ဝဲတၢ်လဲလိာ်ထီၣ်လဲၣ်အံၤလၢအတၢ်မၤလိအံၤကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> သ့ၣ်ညါနဲနဖိအတၢ်တယၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢကီၢ်လၢအစီၢ်တဖၣ်လၢမၤတနံၣ်တၢ်တဖၣ်ဒီးမၤစၢၤအိၣ်ညါန့ၣ်သိးတၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်အစီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကသူတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကမၤလိသ့ထီၣ်အသးဒီးတၢ်သံပးတၢ်ဒုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ကွၢ်ယုနဲကွီတၢ်မၤလၢကွီဖိကဘၣ်မၤတၢ်ဒုးအစ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်မူၤနီၢ်နီၢ် ဒ်အမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ပၢ်ဖိၣ်အကရူၢ်တဖၣ်တုၤ ၂၀ မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်စီၢ်အါတပးန့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> မၤစၢၤနဖိလၢကသ့ၣ်ညါဝဲတၢ်ဒုးဒီးမၤတီၢ်နီၢ်တၢ်ဒုးဒီးသူအိၣ်လၢတၢ်အိၣ်မူတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်အစီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကနၢ်ပၢ်ဝဲလၢတၢ်ဒုးန့ၣ်အရူၤဒိၣ်ဒီးကဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အိၣ်လၢကနဲၣ်ပုၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ပုၤကသံကွၢ်နဖိလၢကမၤတၢ်ဒုးလၢအကဘၣ်ကွဲးပုၤ,စ့ၢ်ပုၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ပးတၢ်ဒုးဒ်အမ့ၢ်ဝဲ ဘၣ်မနုၤလၢအဆိမိၣ်ဝဲလၢအတၢ်စးဆၢအံၤဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. 	<ul style="list-style-type: none"> တဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိဘၣ်ပးတၢ်ဒုးလၢဘၣ်မၤဝံၤလၢဟံၣ်တဖၣ်ဒီးသံကွၢ်အိၣ်လၢကသိၣ်လိနၢၤဒီးမၤဂ့ၢ်ပုၤဒီးနၢၤအတၢ်ဆိမိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
<ul style="list-style-type: none"> နဖိကဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်လၢကသ့ဝဲတၢ်ဒုးအံၤလၢအတၢ်အိၣ်မူနီၢ်နီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ကွၢ်ယုတၢ်ဒုးတၢ်မၤလၢကွီဖိဘၣ်သ့ဝဲလၢသးသမူအနီၢ်ကီၢ်ပူၤ. အဒိ, ပုၤ ၅တီၤကွီဖိကဘၣ်ပၢ်ပျီထီၣ်နီၢ်စီၢ်အပူၤလၢ တၢ်တုအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ် ဖဲစၢ်လၢနသကိၢ်အိၣ်န့ၣ်ပူၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ဟ့ၣ်နဖိတၢ်ဆၢကတီၢ်ကီၢ်နီၢ်ဒီးလၢအကမၤတၢ်ဒုးလၢဟံၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိသရၣ်

ဖဲနတဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိတရၣ်မုၢ်အခါ, ပညိၣ်တဲတၢ်ထဲလၢဘၣ်ပးနဖိအတၢ်မၤလိတၢ်စ့ၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ်တက့ၢ်. အခိပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ သံကွၢ်သရၣ်မုၢ်လၢနဖိအတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်အိၣ်ထဲလဲၣ်ဒီးအတီၢ်ဒီးအကစၢ်န့ၣ်မ့ၢ်လုၤဝဲချုးစ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

သံကွၢ်စ့ၢ်ကိးသရၣ်ဘၣ်ပးနဖိကွီတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကွီတဖၣ်တက့ၢ်. ထီၣ်တတြီၤနဖိအတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးအတၢ်မၤလၢဘၣ်တၢ်ပၢ်ပျီထီၣ်လၢတၢ်ယဲၤသန့ <http://www.engageny.org/resource/new-york-state-common-core-sample-questions> စ့ၢ်ကိးန့ၣ်တက့ၢ်. နသံကွၢ်သရၣ်လၢတၢ်မၤတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်သူအိၣ်လၢတီၤပူၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤကမၤစၢၤနၢၤလၢဟံၣ်လၢနဘၣ်မၤဘၣ်စီၢ်န့ၣ်နဖိအတၢ်မၤလိအစီၢ်ဒ်သိးနဖိကဖျိၣ်စိလၢအတီၢ်ပူၤအစီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယုသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်စ့ၢ်တၢ်ကျိၤအစၢၤဖဲ www.engageny.org မ့ၢ်တမ့ၢ်ဆဲးကျိၣ်ဘၣ်သရၣ်ကွီခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.